ITÄ-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS **Lausunto** **H 00123/19**

23.10.2019

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Lisäselvitys HE 29/2019 vp budjetti ja JTS

Lakivaliokunta on 22.10.2019 esittänyt seuraavat kysymykset Itä-Suomen hallinto-oikeudelle:

> *Turvapaikka-asiat: Voitteko täsmentää / arvioida, minkä suuruisista lisäresurssitarpeista on kyse yhtäältä KHO:n ja toisaalta hallinto-oikeuksien tasolla ensi vuonna 2020 ja julkisen talouden suunnitelman 2020 – 2023 aikana?*
>
> *Muut asiat / KHO:n ja hallinto-oikeuksien perusrahoitus: Minkä suuruisista lisäpanostuksista on kyse, jotta KHO ja hallinto-oikeuksien perusrahoitus vastaisi todellista tarvetta julkisen talouden suunnitelman 2020 – 2023 aikana?*

Itä-Suomen hallinto-oikeus ottaa kantaa kysymyksiin hallinto-oikeuden näkökulmasta. Tiedusteltuaan muiden hallinto-oikeuksien käsityksiä kysymyksiin, Itä-Suomen hallinto-oikeus esittää kunnioittaen lausuntonaan seuraavaa.

Hallinto-oikeuksien arvioidaan tarvitsevan turvapaikka-asioiden ja muiden oleskelulupa-asioiden käsittelyyn lisämäärärahoja vuodelle 2020 yhteensä seuraavasti:

- **7,8 M€ turvapaikka-asioiden käsittelyyn**
- **3 M€ muiden oleskelulupa-asioiden käsittelyyn**

Oikeusministeriöstä saadun tiedon mukaan näistä lisämäärärahoista 6,15 miljoonaa euroa sisältyy jo vuoden 2020 talousarvioesitykseen. Siten lisämäärärahan tarve talousarvioesitykseen nähden on **4,65 miljoonaa euroa**.

Osoite	**Puhelin**	**Faksi**	**Sähköposti**
Minna Canthin katu 64 PL 1744 70101 KUOPIO	029 564 2500	029 564 2501	ita-suomi.hao@oikeus.fi

Vuonna 2019 hallinto-oikeuksien lisämäärärahan käyttö turvapaikka-asioihin on noin 7,8 miljoonaa euroa. Vuodelle 2020 tähän tarkoitukseen on hallinto-oikeuden käsityksen mukaan alustavasti varattu 6,15 miljoonaa euroa. Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan turvapaikka-asioiden käsittelyissä tulisi säilyttää vuoden 2019 lisämäärärahojen taso 7,8 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Vireillä olevien turvapaikka-asioiden määrää on hallinto-oikeuksissa saatu vähennettyä vuonna 2019. Huolimatta vireillä olevien turvapaikka-asioiden määrän vähentymisestä, asetettuihin käsittelyaikatavoitteisiin alle 6 kuukautta ei kuitenkaan olla päästy. Lisäresurssien säilyttäminen korostuu erityisesti tilanteessa, jossa Maahanmuuttovirastolle pyritään sekä turvaamaan päätöksentekoresurssit että jopa lisäämään niitä Valtioneuvoston selonteossa esitetyllä tavalla.

Vuoden 2015 suuri turvapaikanhakijamäärä vaikuttaa edelleen merkittävästi ulkomaalaisasioita koskevien valitusten määrään. Vaikutus näkyy erityisesti turvapaikka-asioissa, mutta enenevässä määrin myös muissa ulkomaalaisasioissa, kun oleskelulupia haetaan muilla perusteilla (lähinnä työ, perheside ja mahdollisuus saada pysyvä oleskelulupa Suomessa tapahtuneen 4 vuoden asumisen perusteella). Muissa ulkomaalaisasioissa kasvu näyttäytyy merkittävästi jo nyt vuonna 2019 ja määrän kasvun arvioidaan suhteellisesti nousevan vuonna 2020. Arvioitujen kasvumäärien perusteella ja suhteuttamalla niitä ulkomaalaisasioiden laskennallisiin käsittelykustannuksiin, hallinto-oikeuksien määrärahatarve muiden oleskelulupa-asioiden käsittelyyn vuodelle 2020 on noin 3 miljoonaa euroa.

Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan edellä todettu määrärahatarve on tässä vaiheessa syytä säilyttää samana koko julkisen talouden suunnitelman voimassaoloaikana. Tosiasialliset määrärahatarpeet tulee luonnollisesti arvioida vähintään vuosittain ja tilanteen vaatiessa useamminkin.

Vakinaisten virkojen lisääminen määräaikaisia virkasuhteita vähentämällä

Riippumattoman tuomioistuimen toiminta tulisi perustua vakinaiseen henkilöstöön ja määräaikaisten työntekijöiden käyttäminen tulisi olla vähäistä. Tuomioistuimen tulee myös näyttää riippumattomalta. Tällä hetkellä hallinto-oikeuksissa työskentelee paljon määräaikaisia työntekijöitä, jotka nykyisen vuosittaisen resurssinjakomenettelyn vuoksi voidaan nimittää enintään vuodeksi. Itä-Suomen hallinto-oikeudessa on ensi vuoden alusta alkamassa jo neljäs vuosi, jossa turvapaikka-asioiden ja muiden ulkomaalaisasioiden käsittely nojaa vahvasti määräaikaisiin työntekijöihin (tuomarit, esittelijät, hallintohenkilöstö). Esimerkiksi Itä-Suomen hallinto-oikeudessa on 58 vakinaista virkaa ja 24 määräaikaista virkasuhdetta. Määräaikaisten virkasuhteiden määrä tuomioistuimelle on liian suuri ja se vaikeuttaa toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä ja suunnittelua. Hallinto-oikeuksien osalta perusrahoituksen turvaamisessa olisikin oleellista keskittyä vakinaisten virkojen lisäämiseen määräaikaisia virkasuhteita vähentämällä. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että edellä esitetystä lisämäärärahatarpeesta osa siirrettäisiin vuosittain hallinto-oikeuksien perusrahoitukseen.

Petri Saukko

Ylituomari, Itä-Suomen hallinto-oikeus